

RUNDAN

**En tidning om Självhjälpsgrupper och
andra former av frivilligt socialt arbete i 4Bo-Dal**

Nr 4 – Maj 2005

**Ett nummer för att summera och
sammanfatta, så här långt.**

Ett nummer för att visa mångfalden.

**Ett nummer för att visa bredden och
entusiasmen.**

Ett nummer för att debattera.

**Och kanske ett nummer för att pumpa
igång LÄSARADRENALIN! ?**

Ur innehållet

Ledare	2	Färgelanda: samordnare	
Var och en efter sin förmåga	3	på plats	8
Marie: en seg kämpe	5	Munkedal: Gudrun en av	
Trollhättan: plats för alla	5	de omistliga	9
Bussen Danmark: fullsatt och målmedveten	6	Utblick mot 2020	11

Frivilligt socialt Arbete är billigt! – Jättebilligt! Men det är inte gratis!!

51 nyfikna och vetgiriga 4BoDalslänningar har varit och tittat och inspirerats av Danmark. Minnesanteckningar och dokumentation från resan hittar du senare i denna tidning, men jag tycker att en reflexion omkring skillnaden mellan Danmark och Sverige kan även jag få göra.

I Danmark förekommer ett system där kommunerna får ut 18 eller 25 kronor (vi fick båda uppgifterna och vet inte vilken som är korrekt) per kommuninvånare direkt ur statskassan. Pengar som skall användas för att gynna Frivilligt Socialt Arbete. Observera – inte all form av frivilligt arbete utan bara till frivilligt **SOCIALT** arbete i kommunerna. För 4BoDals del skulle ett sådant bidrag innebära att våra kommuner skulle få ut mellan 200 000 och 1 miljon kronor, beroende alltså på kommunstorleken.

Även Sverige satsar åtskilligt på denna typ av arbete men har valt en helt annan väg. Hos oss betalar Socialstyrelsen ut relativt ansevärda summor, men man väljer att göra det till stora, gamla och trygga organisationer och – **bara till sådana som har riksorganisationer!!**

D v s alla dessa entusiaster och all deras sprudlande frivillighet som vi nu skådat i Danmark faller utanför Svenska Socialstyrelsens bidragsnormer. **Alltså – inte något av allt det fina frivilliga arbete vi såg i Danmark, skulle få en krona med det svenska systemet.**

Och då tänkte jag... Är det manne detta svenska sätt att hantera frivilligheten som gör att mycket är så förtvivlat svårt i Sverige??

Det svenska sättet är spetsigt – pyramidformat. Där pengarna betalas ut till toppen (spetsen) varifrån de förväntas sippra ner till den kommunala basorganisationen. Rimligtvis borde en sådan organisa-

tionsform uppfattas som toppstyrd, där toppen är chef och basen får pengar utifrån vad toppen bestämmer.

Det danska systemet är platt. D v s där får basorganisationerna pengarna och om de vill använda en del av dessa pengar till att bilda en riksorganisation, så är det deras beslut och det är med deras pengar riksorganisationen betalas. En eventuell riksorganisation blir på detta sätt basorganisationens hjälpare, men det är basen som är chef.

Vi har faktiskt ett mycket bra exempel på den danska modellen inom Västra Götalandsregionen. Folkhälsopengar kommer in via skatten och skall användas till att förbättra folkhälsan i Västra Götaland. I stället för att samla alla dessa pengar i en central kassa i Borås eller Mariestad, så delas merparten ut direkt till de Hälso-politiska råden i respektive kommun och jag tror att tanken bakom är, att det är t ex i Sotenäs som man vet vad befolkningen i Sotenäs behöver, och det vet man inte i Borås eller Mariestad.

Alltså – pengarna ut direkt till dem som skall använda dem.

Och går det i Västra Götaland borde det kunna gå också i övriga Sverige.

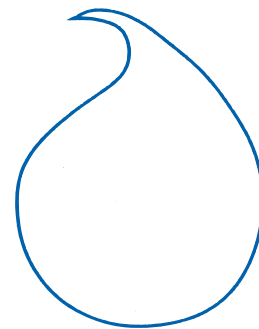
Är den toppstyrda, centraliserade organisationsformen något typiskt svenskt? Är den så hämmande för ”djävlar anamma” och kreativitet som jag fruktar? Och om den är typiskt svensk – genom-syrar och förlamar den även andra delar av svensk vardag, eller är det trots allt bara en praktisk och smidig organisationsform som gör vardagen lättare att administrera?

Ja, jag vet inte – gör du?

Bjarne Rehnberg

Självhjälpsgrupps- arbetet i 4BoDal

- Hur är det organiserat och vem gör vad?
- Erfarenheter.

”En droppe doppad i livets älv
har ingen kraft att flyta själv.
Dock finns ett krav på varenda droppe
Hjälp till att hålla de andra oppe”.
(Tage Danielsson)

Först och främst är det viktigt att betona att Självhjälpsgrupper är inget som någon har patent på. Vem som helst får starta grupper. Enskilda kan starta grupper, föreningar kan starta grupper och studieförbund kan starta grupper, för att nu bara ta tre exempel.

Om vi ser oss om i Sverige, Norge och Danmark så kan vi också konstatera att just så sker det på många platser. I samtliga dessa tre länder är också självhjälpsgruppsarbetet sammankopplat med övrigt lokalt Frivilligt Socialt Arbete, där sådant finns. Dvs, där det finns en frivilligcentral, eller någon organisation som sysslar med frivillighet, så är det också dessa som driver självhjälpsgrupperna. Ett undantag är känt, och det är Göteborg, som har ett eget självständigt Självhjälpshus, helt frikopplat från stadens frivilligcentraler. Varför det fungerar där är väl inte helt klart, men troligtvis hänger det samman med att Göteborg är en relativt stor stad så att det helt enkelt finns tillräckligt underlag.

Erfarenheterna säger också att detta samarbete inom frivilligheten stärker alla inblandade verksamheter.

I 4BoDal har vi strävat efter att skapa en ”organisation” i varje kommun, så att den som vill gå i en självhjälpsgrupp i Tanum eller Lilla Edet skall kunna göra detta i sin hemkommun.

Men, - samtidigt vill vi ha ett nära samarbete, kommunerna emellan, så att en hjälpsökande, som inte kan få en grupp i sin hemkommun, kan hänvisas till någon kommun där just det ämnet kan samla en grupp. Ordet ”organisation” är här medvetet skrivet med citat-tecken eftersom det mer har formen av ett lokalt kommunalt nätverk, i vilket det ingår de människor som brinner för självhjälpsgrupper och

frivillighet. Dessa ”organisationer” ser därför helt olika ut i vardera av dessa 15 kommuner.

Idag finns dessa lokala ”organisationer”, alla är inte alltid väldigt aktiva, men de finns och var och en strävar på efter sin förmåga.

Vi har dessutom olika nätverk, självhjälpsgruppsorganisationerna emellan. Bohuslän har skapat sitt nätverk, Dalsland har sitt och slutligen Trollhättan, Vänersborg och Lilla Edet har sitt samarbete.

I dessa kommunala ”organisationer” ingår naturligtvis olika människor, beroende på vem eller vilka som är engagerade i frivilligarbetet i just den kommunen, men i nästan samtliga ingår kommunens folkhälsosamordnare och ett studieförbund, oftast Studieförbundet Vuxenskolan.

Att ett studieförbund ingår hänger intimt samman med en erfarenhet som dessa snart tre år givit.

Nämligen - för att kunna fungera måste det finnas någon i kommunen som arbetar **AKTIVT** med självhjälpsgrupperna och samtidigt krävs naturligtvis att det finns åtminstone en telefon och någon som svarar.

I stället för att i varje kommun försöka få till någon anställd så är det rimligare att dra nytta av studieförbundens erfarenhet och personal.

Idealet vore annars naturligtvis att vi får en frivilligcentral i varje kommun, dit självhjälpsgruppsdeltagarna kan ringa och fråga eller kanske anmäla sig och som kan ta fram och engagera igångsättare och få dem utbildade - men än så länge

Forts. på nästa sida

finns inte dessa frivilligcentraler utan vi behöver hjälp från dem som vill och kan erbjuda det.

Därför studieförbund. Studieförbunden har dessutom årtionden av erfarenhet att administrera denna typ av arbete och är därför duktiga på det.

Så problemet är inte **att** ett studieförbund finns med i Självhjälpsgruppsarbetet. **Om** det finns något problem, så är det i stället att studieförbunden har sina pedagogiska arbetsformer som till viss del avviker från dem en självhjälpsgrupp använder.

I 4BoDal har vi löst detta genom en överenskommelse som i korthet går ut på att;

- Gruppen startas som en självhjälpsgrupp.
- Så länge igångsättaren finns med är det enbart en självhjälpsgrupp.
- När igångsättaren går ur får studieförbundet komma in med ett **erbjudande**
- Om gruppen vill kan de få organisera sig som s k kamratcirkel.
- Vill de inte vara en kamratcirkel, kliver studieförbundet omedelbart av.
- En kamratcirkel är **gratis!** – men studieförbundet kan erbjuda lokaler, kopiering, och andra typer av service.
- Deltagarna behöver ej registreras med fullständiga namn. Ingen cirkel**ledare** förekommer, möjligtvis en talesman för gruppen.
- I allt övrigt gäller självhjälpsgruppernas pedagogik och arbetssätt.

Precis som för allt annat frivilligt socialt arbete gäller för självhjälpsgruppsarbetet att

**”det är billigt – jättebilligt...
men det är inte gratis.”**

D v s någon måste ha tid att få reda på t ex Lilla Edetbornas behov och önskemål. Någon måste ha tid och råd att sätta in en annons. Någon måste ha tid att söka upp och motivera en igångsättare och se till att denne kommer på en utbildning och någon måste finnas till hands om gruppen kör fast.

Vad som också överensstämmer med annat frivilligt socialt arbete är att

”Det går inte att sköta enbart vid sidan om – ”

Alltså, det krävs någon som lokalt kan ägna en viss del av sin tid åt detta arbete. Det behövs någon som sparkar, väsnas och syns för att arbetet skall drivas framåt och utvecklas. Det behöver inte nödvändigtvis vara någon som anställs enbart för detta, men den som får uppdraget måste få den tid som behövs, annars uppstår inte den utveckling som skulle kunna uppstå.

Och, som sagt, visst vore det underbart om det i samtliga 15 4BoDals kommuner finns ett ställe där all denna frivilliga, entusiastiska och kraftfulla frivillighet kunde samlas och där självhjälpsgrupperna skulle kunna vara en naturlig del och en spjutspets i frivilligarbetet.

Precis som all annan frivillighet i Sverige är självhjälpsgrupper på frammarsch. Det går inte fort idag, men det växer sakta och säkert runt om i landet och den dag frivillighet och volontärer får den uppskattning och erkännande som de förtjänar, så kommer även självhjälpsgrupperna att växa i antal och betydelse.

BR

Socialstyrelsens konferens om den ideella sektorn i Stockholm den 15 mars 2005.

Konferensens titel var **”Fria viljor lyfter Sverige”** med underrubrik **”Det frivilliga arbetets uppgift, innehåll och värde idag och i framtiden”**.

En spännande konferens med bland andra Mats Svegfors, ordförande i ansvarskommittén, Tove Lifvendal, moderat samhällsdebattör och Anders Carlberg, vd för Fryshuset och socialdemokratisk samhällsdebattör.

En heldagskonferens med många olika seminarier går inte att enkelt sammanfatta i en kort artikel. Den intresserade kan i stället beställa rapporten från Socialstyrelsens kundtjänst, 120 88 Stockholm eller på

www.socialstyrelsen.se/publicerat. Artikelnummer är 2005-117-7.

Rapport från Lysekil

Jag arbetar inom primärvården och sysslar med att sätta igång självhjälpgrupper. Jag arbetar 25% med detta sedan 2003. Vi har ett litet nätverk inom Lysekil där Folkhälsosamordaren, personalkonsulenten från kommunen samt studieförbunden SV och ABF träffas ungefär varannan månad för rapportering.

Det är ett bra sätt för att tala om att man finns och vad jag gör.

Min erfarenhet är att jag måste vara "superaktiv" hela tiden om det skall bli någon verksamhet. Jag skulle egentligen behöva arbeta heltid med detta. Mycket arbete ligger i att marknadsföra, stämma möten med alla tänkbara människor och organisationer. Alla man pratar med tycker att detta är ett utmärkt sätt att arbeta - MEN... det innebär ju, som alla ni igångsättare vet, en öppenhet, ödmjukhet och respekt för min medmänniska. Detta går inte ihop med ekonomi, gamla tankesätt, arbetsrutiner och politik.

Gruppverksamhet är en stor företeelse i Lysekil inom olika områden men alla håller på sitt. Många tror att det bara är "patienter" som deltar i självhjälpgrupper. Att man måste vara sjuk på något sätt. Det kommer att bli vårt stora arbete att få ut informationen om vad självhjälpgrupper är.

Är idag inte ensam som igångsättare i Lysekil utan har fått en kollega på frivilligbasis. Hon heter Carita Al Khal Nurmisto. Detta är toppen. Vi har tre grupper igång. Den glädje detta ger mig att få förmånen att träffa dessa människor är enorm. Jag måste erkänna att jag vill delta i varenda grupp jag startar och inte bara vara igångsättare. Fast det går inte, men det vore kul.

Caritas och mitt stora mål är att få igång en Frivilligcentral. Arbetet med detta ligger just nu på ihopsättande utav ett koncept och sedan den stora frågan med finansiering. Huuuga!!

Vi får vara sega som gamla tuggummin, men det är jag van vid. Mina tankar och drömmar om detta arbete med självhjälpgrupper och Frivilligcentraler har jag burit med mig sedan -97 då jag hälsade på Bjarne i Uddevalla. Men som undersköterska och utan ekonomiska resurser har mitt arbete en lång arbetssträcka, så att säga. Men vad resultatet blir i slutändan återstår att se. Jag är en seg kärning skall ni veta !

Värliga hälsningar

Marie Brown-Arendal

Tankar och minnen från Trollhättan

Jag hade själv erfarenhet av självhjälpgrupper och deras metod efter att ha gått i en kurs igenom vårdcentralen på sex gånger, med andra i samma situation som jag själv. Bara detta att träffa andra i samma situation gjorde att man gick dit.

Så när jag började på Studieförbundet Vuxenskolan var det en självklarhet att sälja in detta begrepp till så många som möjligt och framför allt förklara att man inte måste vara sjuk för att få vara med i en självhjälpgrupp. Det finns plats för alla och alla sorters problem eller svårigheter. Många olika grupper som startas omkring ämnen som t ex ensam i stan, nyinflyttad, pensionär, föräldrar till tonårsbarn m m är ju ingen sjukdom, men kan vara oerhört jobbiga situationer att befinna sig i.

Personliga minnen som har lagt sig i hjärtat är t ex en grupp " gubbar" som de själva kallar sig, i en diskussionsgrupp. Denna grupp har gett mycket av sina erfarenheter till mig och stöttar, hjälper och bygger upp mig !

Sedan har jag tjejen som kom som en vissen maskros med mycket stor tvekan och mycket dåligt självförtroende. Hon har under resans gång vuxit fram till en ståtlig ros och det som är roligaste är att resan är ännu inte klar, utan jag tror hon blir en hel bukett så småningom. Hon har också funderingar på att själv bli igångsättare när hennes tid är mogen.

Lena Bark

Igångsättare och administratör i Trollhättan.

Destination Danmark

Måndag den 11 april slog sig 52 förväntansfulla resenärer ner på de 51 sätena i bussen med destination Danmark – det var dags för årets studiebesök. Att intresset var stort avspeglade sig inte minst i att vi var fler än vad det fanns säten. Många föreningsrepresentanter men även politiker och tjänstemän återfanns bland passagerarna. Via Göteborg och Frederikshavn tog vi oss ner till den första anhalten, **De Frivilliges Hus i Ålborg**.

Vi möttes där av Charlotte Meng Kristensen (bilden). Hon berättade kort om frivilligt socialt arbete i Danmark i allmänhet och i Ålborg i synnerhet. I Ålborg engagerar frivilligrörelsen en person på 80 invånare, en siffra som **imponerar**. Fyra nya föreningar startas varje månad. Detta förklaras till en del av att allt fler äldre

människor blir alltmer aktiva och engagerade högt upp i åldrarna. Även i Danmark är det svårt att engagera de yngre och man ser ett problem med successionen, som det ser ut nu kommer man inte att klara av att "lämna över" till nästa generation. Det är också svårt att få människor att engagera sig i de större och tyngre administrativa uppgifterna. Att hjälpa till att baka en kaka kan alla göra, att binda upp sig mer är svårare då arbete och familj fyller människors vardag i så stor utsträckning. Man har i De Frivilliges Hus märkt ett allt större intresse för det frivilliga sociala arbetet från samhällets sida. Uppgifter som kräver tid, hänsyn och engagemang läggs gärna ut på frivilligrörelsen. Vikten av att organisationer och föreningar sätter gränser för sitt arbete underströks: **Vad vill man? Vad kan**

man? Var går gränserna mellan offentligt och frivilligt arbete?

Frivilligarbetet ska vara ett komplement till det offentliga och det ska också kunna vara en inspirationskälla.

Ett Frivillighus i varje kommun är ett önskemål från regeringen. Som ett stöd lämnar staten ett bidrag på 18 kr per invånare. Tyvärr är pengarna inte öronmärkta, utan fördelas efter kommunernas eget bestämmande. I Ålborg avsätter man dock mer än statsbidraget.

De danska frivilligorganisationerna har en riksorganisation, FriSe (Frivilligcentre og Selvhjaelp i Danmark), något vi fortfarande saknar i Sverige.

Självhjälpsgrupper var nästa punkt på vårt program. Den verksamheten hade bedrivits sedan 1990 och man hade de senaste tio åren disponerat egna lokaler. Staten ser mycket positivt även på denna verksamhet och stöttar ekonomiskt, vilket även amt och kommun gör. Hela verksamheten sköttes till hundra procent av frivilliga. Till skillnad från hur det ser ut hos oss hade man två igångsättare i grupperna. Dessa två deltog hela tiden, vilket i praktiken innebär att de fungerade som **gruppledare**.

Avslutningsvis informerade Lars Mayer om **Den Sociale Skadestue**. En mycket intressant och otroligt imponerande verksamhet som varit igång sedan 1995. Verksamheten startade som ett treårigt försöksprojekt. Målgrupp var människor som hade "ont i livet". Efter de tre åren konstaterades att det fanns ett behov av verksamheten och den permanentades och finansieras idag av Ålborgs kommun. Skadestuen är öppen varje dag året runt mellan kl 20.00 och 09.00, den tid då "nöden är störst". Man har fem fast anställda medarbetare och ca 75 frivilliga engagerade. De problem människor kommer med är i första hand ensamhet och isolering. Äktenskaps- och familjeproblem är också vanliga.

De suicidbenägna är en ökande grupp. Våldsoffer, våldtäktsoffer, 18–20-åringar som varit utsatta för incest samt människor med alkohol- och drogproblem

söker också hjälp på Skadestuen. Totalt tar man emot 4500-5000 besök om året, fördelat lika mellan kvinnor och män.

Efter en mycket intressant och fullmatad dag var det en grupp trötta men nöjda svenskar som somnade tidigt.

Nästa morgon gick färden vidare till Vindmøllen i Fredericia. Vindmøllen är en förening som fungerar som ett lokalt centrum för alla frivilligorganisationer i staden. En av dem vi träffade på Vindmøllen var Kaj, pensionerad lärare och nu frivilligarbetare. Kaj var engagerad som "fixare" i en grupp på sju personer (fem män och två kvinnor) som hjälper äldre och handikappade med sådana uppgifter som faller mellan stolarna – t ex tar ner och sätter upp gardiner i samband med fönstertvätt, flyttar undan möbler innan målaren kommer, byter glödlampor o s v. Det vill säga sådana uppgifter som inte hemtjänsten eller hantverkare utför. Kaj

Gert Hovbratt, Per-Henrik Larsson och Magdalena Jakobsson, folkhälsosamordnare i Dalsland, under en paus i Aalborg.

gav flera exempel och berättade också om hur positivt han upplevde uppgiften. Det är strikt reglerat vilka uppgifter som fixargruppen får utföra, detta för att undvika krock med facket. Kommunen lämnar ett bidrag på 10 000 kr/år för att täcka kostnaderna för verktyg, vissa resor m m.

Efter lunch styrde bussen mot Odense för ett besök på Netværkskontakten och Café Paraplyen. Netværkskontakten är en

privat förening vars huvudmål är "att stärka den enskilda människans livskvalitet och sociala nätverk i Odense". Föreningen förmedlar frivilliga till de olika medlemsorganisationerna, de startar självhjälpsgrupper och de skapar nätverk mellan likasinnade.

Café Paraplyen är ett café som drivs av KFUM. Det är alkoholfritt café där man säljer kaffe, the, smörgåsar, dagens rätt mm. Det är en mötesplats där man kan mötas och prata, läsa tidningen, spela något spel eller helt enkelt bara "vara". Caféet deltar i upplysningskampanjer och ger rådgivning om alkoholmissbruk och dess följdverkningar.

Ännu en kväll då 50-talet svenskar stupade i säng, denna natt i Odense.

Onsdag morgon körde vi ner till Svendborg för att besöka Kontakt mellem Mennesker, en förening med 180 medlemmar som driver ett antal olika projekt. Vi fick höra berättas om projektet "Halloj på Hospitalet", ett projekt som består av en grupp människor som har till uppgift att pigga upp patienter och andra på sjukhus, vårdhem och liknande. Det kan handla om sång och musik, handmassage, blåsa såpbubblor och mycket annat. Föreningens insats är att organisera besöken – både att ta emot önskemål och att genomföra dessa.

Vi tittade också in på Genbrugskontakten och Sykontakten – två verksamheter som finansierar en hel del av föreningens verksamheter genom intäkter på närmare en halv miljon danska kronor om året.

Efter lunch vände bussen så norrut och via Öresundsbron gick färden åter till Uddevalla med en busslast trötta men inspirerade resenärer.

Det vilar nu ett stort ansvar på oss alla som hade förmånen att åka med på denna studieresa att sprida den information och det engagemang som vi fått ta del av! Kommunerna i Fyrbodal har kommit olika långt när det gäller frivilligt arbete men processerna har startat och tillsammans blir vi starka!

Anett Galfvensjö

Frivilligverksamhet i Färgelanda kommun

I början av 2005 ringde två damer till Kommunkontoret och frågade om det fanns någonstans dit man kunde vända sig om man ville göra en frivilliginsats. Även personer som frågade efter hjälp, med bland annat tandläkarbesök, kontaktade kommunen då de inte hade beviljats någon hemtjänst eller liknande.

Dels mot bakgrund av att det finns både resurser och behov i vår kommun, men också att det saknades någon form av samordning för detta, aktualiserades tanken på en samordnad frivilligverksamhet. Men också det faktum att ensamhet och isolering är en stor ohälsfaktor, var en bidragande orsak till uppstarten av vår frivilligverksamhet.

Den första mars 2005 anställdes en person som samordnare på 25%, för en månad till att börja med, men tjänsten har förlängts efterhand. Samordnarens roll var inledningsvis att kartlägga behovet av frivilligverksamhet i Färgelanda Kommun och rekrytera intresserade frivilliga personer samt att inventera och sammanställa det frivilliga arbete som redan förekommer.

Samordnartjänsten innebär också att samordna och skapa mötesplatser för frivilliginsatser samt att ha kontakt med de olika särskilda boendena, hemtjänsten, biståndsbedömare, byalag och föreningar. Samordnaren ska även informera om det frivilliga sociala arbetet som finns i kommunen.

Samordnaren och en del av de frivilliga har gjort ett par studiebesök på andra orter med frivilligverksamheter, som Uddevalla frivilligverksamhet och Brålanda väntjänst.

Under tre dagar i början av april åkte folkhälsosamordnaren, samordnaren för frivilligverksamheten och två frivilliga till Danmark och besökte där olika frivilligverksamheter/frivilligcentraler.

Det har också anordnats en träff om frivilligverksamheten för anhörigambassadörerna, vilka ska kunna fungera som en resurs och en kanal för frivilligverksam-

heten. Tanken med anhörigambassadörerna är att de ska kunna skapa ett välkomnande och öppet klimat på de olika boendena etc för att underlätta för de frivilliga som kommer in där. De ska också kunna ta till vara på anhöriga som kan tänka sig vara en del av frivilligverksamheten.

Nyligen anordnades en första träff för alla "frivilliga" och för intresserade organisationer. Representanter från Röda korset, Kyrkan och pensionärsföreningarna deltog på mötet och visade stort intresse för frivilligverksamheten.

På den första träffen informerades bland annat om bakgrunden, syftet och målet med frivilligverksamhet samt om vad frivilligt socialt arbete är. Därpå var det tid avsatt för diskussion och frågor.

Det delades ut ett "tystnadslöfte" som varje intresserad person undertecknade.

För närvarande har cirka 20 personer anmält sitt intresse för att göra insatser på frivillig basis.

Frivilligverksamheten ska ha två lokaler som ska fungera som samlingslokaler etc. för de "frivilliga". Anledningen till att det ska vara två lokaler i Färgelanda kommun är att det ska finnas en bas i norr och en i söder. Frivilligverksamheten har fått en lokal på Solgården i Högsäter men den i Färgelanda är ännu inte helt klar. Tanken är att samordnaren ska finnas ett par timmar varannan vecka på de olika orterna. Det kommer även att finnas telefonid för frivilligverksamheten.

I samband med den första träffen informerades också om en spännande och rolig aktivitetsdag för alla äldre i kommunen som kommer att äga rum till hösten. De frivilliga erbjöds att delta och vara med och göra en insats för de gamla i Färgelanda kommun under den här dagen.

Det kommer att tas fram en broschyr för frivilligverksamheten i Färgelanda kommun, när vi vet formerna för verksamheten.

Arbetsgruppen bakom Frivilligverksamheten består av Folkhälsosamordnaren, Medicinskt ansvarig sköterska och en enhetschef samt samordnaren för frivilligverksamheten.

I dagsläget håller samordnaren på med hembesök hos personer som vill ha någon form av hjälp/socialt stöd/besöksverksamhet eller liknande. Samordnaren har denna vecka (v.18) gjort tre hembesök och börjat para ihop lämpliga personer.

Inom ramen för frivilligverksamheten har påbörjats ett Dalslandsgemensamt projekt. Två kontaktpersoner från varje kommun kommer att ingå i detta nätverk för frivilligverksamhet. Dalslandsgruppen har haft ett första möte och nästa möte kommer äga rum den 8 juni i Bengtsfors, då kontaktpersonerna för varje kommun träffas.

Syfte

Frivilligverksamhet att startades upp, med syfte att förebygga ensamhet och isolering. Verksamheten ska verka för gemenskap, trivsel och vänskap och bidra till ökad känsla av trygghet.

Mål

Verksamheten ska bygga på ömsesidighet och målet är att öka människors välbefinnande och livskvalité. Frivilligverksamheten ska vara ett komplement till offentlig verksamhet.

Anne Ohlsson
Vik. Folkhälsosamordnare
Färgelanda kommun

Glimtar från Munkedal

Även i Munkedal finns långt framskridna planer på att bättre ta vara på frivilligheten, men eftersom inga politiska beslut är fattade vill man i Munkedal ännu ligga litet lågt med vad som är på gång.

Däremot kan **RUNDAN** berätta om något som redan pågår och som pågått i många år. Så vi for till Hedekas.

Sörbygården i Hedekas

När vi kommer in pågår morgongympan som bäst, med ett 15-tal pensionärer som intensivt och målmedvetet jobbar med armar och ben för att hålla formen uppe. Gympaledare är Lisbeth Schagerholm och det är också hon som leder mycket av dagverksamheten på Sörbygården. Till sin hjälp har Lisbeth 6-10 volontärer som kommer in vid behov. Volontärerna är med på mycket och Lisbeth betonar att för

viss verksamhet är de fullständigt omistliga. Volontärerna är med vid

- Resor
- Bingo
- Vid bakning
- Transporter till sjukhus o dyl.
- Eller att de läser för de gamla.

Lisbeths beskrivning över värdet av volontärerna är så pass översvallande att det t o m blir en överraskning för Rundan.

- **Volontärerna är guld värda.**
- **Volontärerna ger mig två händer och två ögon extra.**
- **Volontärerna är en trygghet för de gamla.**
- **Volontärerna gör det roligare för mig att arbeta.**
- **Det finns inget negativt med volontärerna.**

Den vanligaste farhågan med att ta in frivilliga i ett vårdarbete brukar vara att det skall komma en massa obetald arbetskraft och ta arbetet från personalen, eller i alla fall att ta den roliga delen av arbetet från dem. Till detta säger Lisbeth:

Det handlar inte om att ta ifrån någon jobbet. I stället stärker volontärerna mig! Att t ex avsluta någon gammal från att följa med på en resa, bara för att vi har för litet personal, det skär i hjärtat. Nu kan jag göra ett bättre jobb med både resor, bakning och bingo. På så sätt blir det roligare och jag mår bättre.

Kanske är personkunskapen och sammanhållningen bättre i ett litet samhälle som Hedekas, för Lisbeth har inte upplevt några svårigheter med att rekrytera volontärer. Egentligen är det ganska odramatiskt. Man ringer helt enkelt upp någon man tror på och frågar och många gånger blir svaret ”Ja”.

Men det krävs en del arbete i början och det krävs att ledningen är positiv och stödjande.

Volontären Gudrun Järklvist

Till skillnad från flertalet av Sörbygårdens volontärer så kommer inte Gudrun bara in när hon behövs och blir inringd. Gudrun är på Sörbygården 2-3 gånger per vecka. Helt frivilligt och helt gratis.

Gratis – ja, i alla fall utgår ingen lön. Men volontärerna får julblomma som de andra anställda, volontärerna får vara med på fester, inte minst är grötfesten runt jul uppskattad. På många sätt blir volontären uppskattad och behandlad som en i personalen.

I september förra året ringde man från Sörbygården och frågade om hon ville ställa upp för att läsa för de gamla, vilket

hon tackade ja till.

Bara ett par veckor efter det att hon börjat, gick hennes make bort och när man förlorar sin livskamrat sedan mer än 50 år så blir tomheten stor – mycket stor. En del i räddningen blev volontärsarbetet.

Att komma hit är rena medicinen, säger Gudrun. Hon tycker det är roligt och hon stortrivs. Blir man ensam med alla sysslor som finns i ett hus, så nog finns det arbete alltid. Men när jag blev ensam förlorade jag arbetsLUSTEN. Den har jag återfunnit här. Man får arbetskamrater, man får folk att prata med och man känner att man behövs och gör nytta. Man kommer på tider som passar en själv och arbetet sker på mina villkor och jag trivs med att vara tillsammans med gamla.

Hur gammal Gudrun är själv kunde RUNDAN naturligtvis inte fråga men

hon uppger själv att hon gick i pension för tolv år sedan efter nästan 30 år bakom disken på banken i Hedekas, så nog finns där personkännedom och livskunskap.

Vilken tur att man i Hedekas har vett på att ta vara på det!

Frivilligheten och åldrings- explosionen

Den 1 januari år 2005 gick den förste av 40-talisterna i pension och han eller hon kommer att följas av många, för 40-talisterna är de största generationer som fötts i Sverige – någonsin.

Kikar man på statistiska staplar så förefaller det som om 40-talisterna är ca 20% fler än tidigare generationer.

Till detta skall läggas att vi svenskar blir äldre och äldre för varje år som går, så till denna ökning på 20% skall läggas några procent för stigande antal bland de högre åldersklasserna. På 100 år har vi ökat vår medellivslängd med 30 år och antalet 100-åriga kvinnor har t ex ökat med **1 350 procent!!** – på 35 år, medan antalet 100-åriga män har ökat med måttligare 63 procent – men ändå!

**Så då är frågan:
Klarar Sveriges
kommuner – år
2020 – att hante-
ra drygt 20% fler
åttioåringar?**

Jo, självklart kommer det att fungera. På något sätt kommer det att fungera.

**Men till vilket pris och på vems
bekostnad?**

Ett rimligt antagande är, att för att ta hand om äldre/äldre krävs två saker:

- **Pengar**
- **Personal**

Och redan idag är det ont om båda delar inom äldreomsorgen, så vilka är de troliga räderna i denna kommande besvärliga situation?

Jo, om inget görs, så kommer det att läggas ett ännu större ansvar på **anhöriga**,

och som vanligt när man talar om anhöriga handlar det dessvärre, i praktiken om **kvinnliga medelålders anhöriga**. I realiteten innebär det att ni kvinnor födda på 60-, 70- och 80-talet har en tuff framtid.

– Om inget görs!!

En resurs som i dagsläget är relativt dåligt tillvaratagen är Frivilligheten och det är ju för Frivilligt Socialt Arbete som

 RUNDAN skall vara ett språkrör.

Självklart är inte och får inte frivillighet vara det enda verktyg

som vi i Sverige skall ta till för att avhjälpa en svår situation, men vi får inte fortsätta att negligera frivilligheten.

Forts. på nästa sida

**...de största
generationer
som fötts i
Sverige –
någonsin**

**...ett ännu
större ansvar
på anhöriga**

I stället för att med automatik vältra över dessa växande svårigheten på anhöriga så borde vi redan nu försöka se hur vi bättre skall använda frivilligheten och dessutom börja uppfostra unga generationer i att det faktiskt inte är fult, sjukt eller avvikande att vilja göra något för någon annan – utan att kräva betalning.

För detta krävs det en **attitydförändring** i det svenska samhället. En attitydförändring som måste genomsyra hela samhället, från regeringsnivå ner till var och en av oss.

De som måste initiera och stå bakom en sådan attitydförändring är just högsta statsledningen, d v s regeringen, för utan ett aktivt arbete från Sveriges regering kommer denna attitydförändring att ta alldeles för lång tid. Det är inte rimligt att tro att en liten självhjälpsgruppsorganisation i t ex Dals Ed, nämnvärt skall kunna påverka svenska folkets inställning till den ideella sektorn.

Enskilda medborgare och föreningar klarar inte att förändra svenska folkets invanda och inlärd attityder om frivillighet, **mot** regeringen, bara **med** regeringen.

Med en positiv attityd till frivillighet, så kommer mycket lokal kraft att kunna

kanaliseras till den sociala sektorn och både självhjälpsgrupper och frivilligcentraler kommer att växa som svampar ur jorden.

Och båda kommer att behövas för att hjälpa Sverige genom de kommande besvärliga åren.

BR

**Attityd-
förändringen
måste ini-
tieras av
regeringen.**

PS. De som på riksplanet leder arbetet med att försöka förmå Sveriges regering att ta frivilligheten på större allvar är en paraplyorganisation som heter

**Forum För Frivilligt
Socialt Arbete.**

Forum har publicerat (minst) två mycket skarpa artiklar som belyser de problem vi på frivillighetens "verkstadsgolv" upplever med ett bristande intresse på riks-nivå. Den intresserade kan få sig dessa tillsända.

DS

